

JOSE LUIS Y SILVIA CINALLI

Ilustrações Daniela Tourn

Tolhomtes

tojh kahopeya Tolhomtes

Isyen tohemnhayaj, iwewfyen tokeyis wit totch`uta
tojh y`añhatsi tolhukuei hanyaj

Indice

Dios w` anhat	5
Fwinajh tojh ihi tewuk lhip	13
Tolhometa Yomei Tohemhayaj	20
Nyiset, np` ajtej wit nhesek ineyei	27
Fwala p` ante tojh mat-tojh is	34
Towithuwf Lamún	42

Dios W`Anhat

5

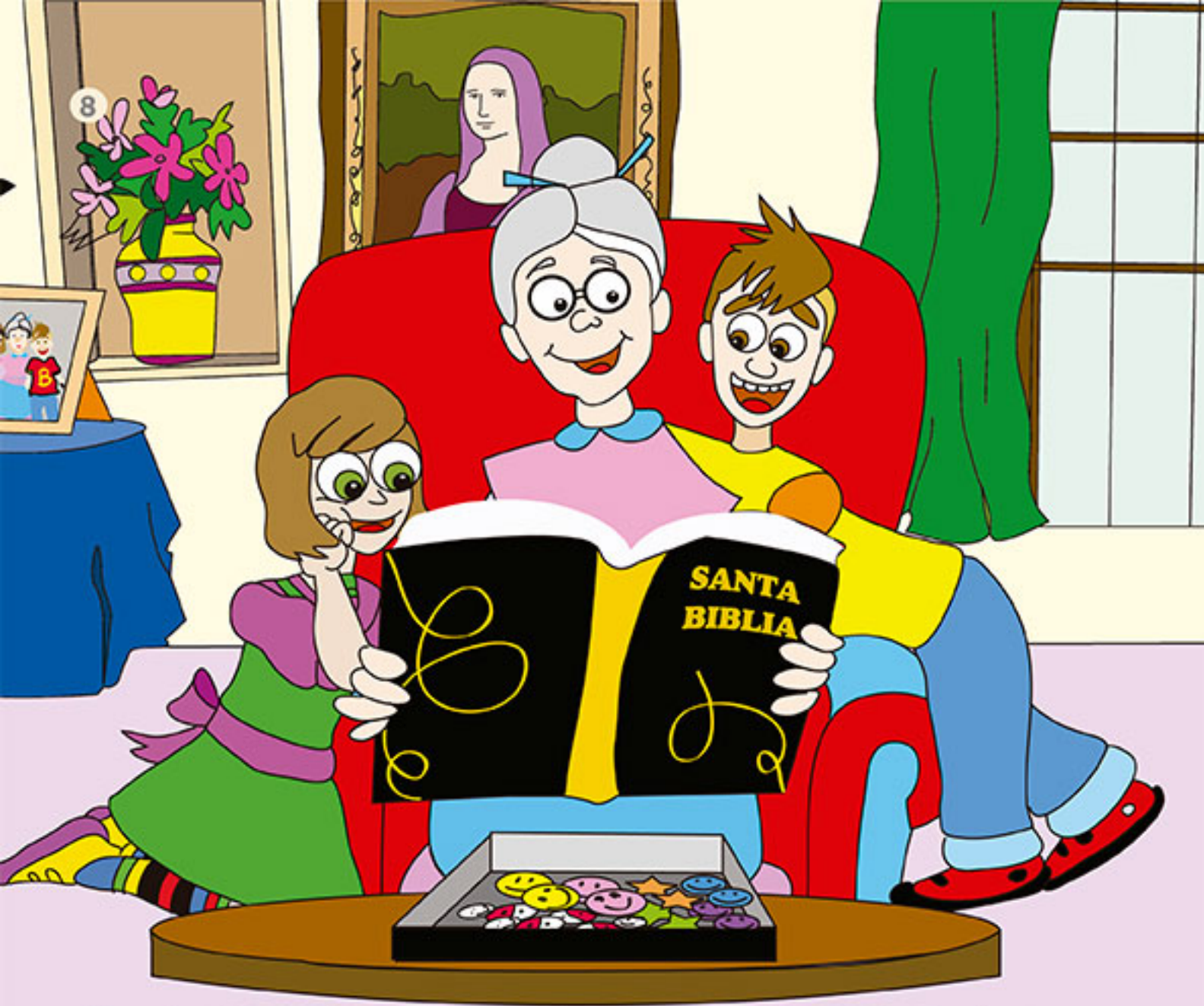
iche p`ante fwala tojh tokate lafwaj, nuju tojh iwulheya, yuk "tela"
Mat-toj is ,is lakei ifwip ante hep tojh wewf wit silataj.

Nujhu hunaj Ariana wit Benjamin tojh ileyey escuela, t`isika yei lakatela.

¡Yihemen tojh yihuyei lakatela! Hop tojh lhamhaj yihemen tojh iti lhamaj makfwans tojh isis. Fwala p' ante hatsu yenlhi wayetajles itech ainej ts' otoi, katetsel wit mak iñhoj, yihona asukui tojh t' oj w enchelhamej wit chocola-te tojh isat i mmmmmmm... ¡mat-toj koj!

Hunajpej t̄lafwaj yomei mak tojh pajche tojh yihanej, fwalap` ante hatsu ne t̄ ekue liwlu tojh mat toj is hope lius lhomet, t̄ einlok yomei mak tojh is -aluhu.

¿Tik lahanej tojh lius hiw` en-namhu lhat w` añhat tojh mat tojh is? tojha yomei tojh p ante toihi toku, lham hiw en- namhu lhaw añhat tojh tohope tsin a wuiche hinù, tojh totsìn a wit hin u hope elh totw añhat tojh p ante lius hiw` en -namhu, iwuitsu telafwaj.

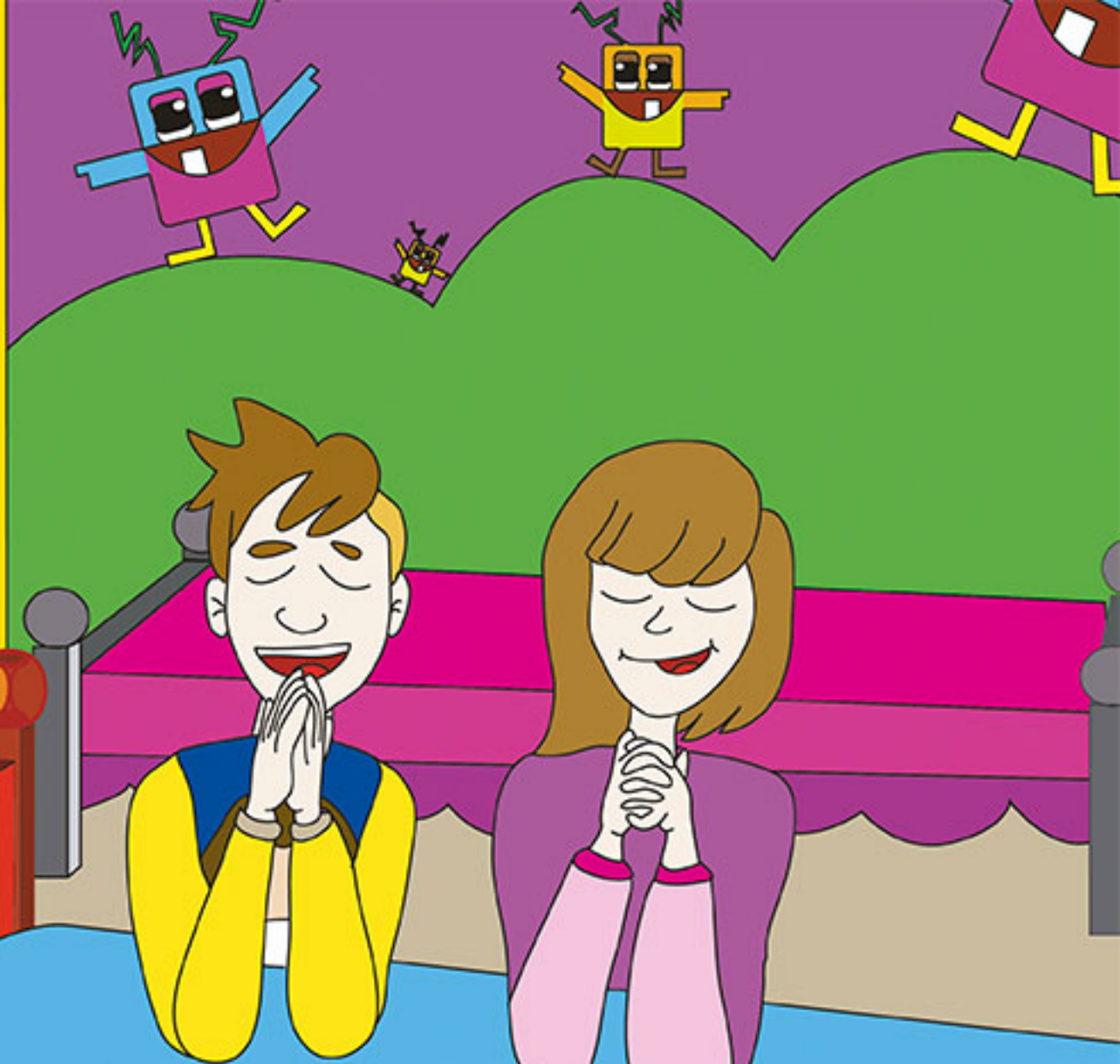
¿Wit atsiyej yap yen` alhi tsin` ai wit hin` ul? Benja tay` otsanej, hop tojh lius nitiknej toj n` olej isila che hatsu, tela iwuitsu tojh nichelhu. Nlham nkojhejl-hilhamej tojh n`hope tsin` afwaj iwuitsu Ariana. ¿Tik lahemen haw` ah` at? ¿tik is che naw` enhu gracias hop lius mak tojh hana- iwuitsu tela – notsas nichelhu yuk mat tojh is.

Tojh iyeshen law`et wit tatsitey, Ariana yuk:

- Benja, mat-tojh nhemen lhawuk w`añhat tojh hiw`en - namhu tojh ntsin a wunlasey che fwalak hope tokun`u.

- Hote niham nhemen lhawuk wañhat, tojh nhin`u, nkalhla-am`i che toi kui- iwuitsu Benja teinlok iwokñha yenlhi elhaj.

Toj lapesei n`otsas ywut`alhyaja yuk: lhawcha lius gracias tojh law en-n uhu nuju makwas, gracias toj lhenlhinam, gracias tojh lati-chun-nhuya tolhei tojh toihi toku, amen. Wit is tojlhama, nuwf tol-homtes tojh kahopeya tolhomtes.

Fwinajh tojh ihi
teuwuk lhip

13

iche p' ante fwala tojh mat-tojh is, tojh toihi lakatch' u, fwala kamoktas
nujhu mak tojh hatsu mat-tojh is.

- ¡Benjamiiiiin, Ariaaaaaana, nw en tolhmenth tojh pajche nteinlokn-
fwel- umhumche! telafwaj ihi lafweyek wit t' onlhi... han otsas mat-tojh
yihemen mak tojh telafwaj yen lhomtesa. Wit neileyej tojh yikuyej fwinaj
wit nikelwit o, tatachepho ihoye lakatela wit tach ahuya.

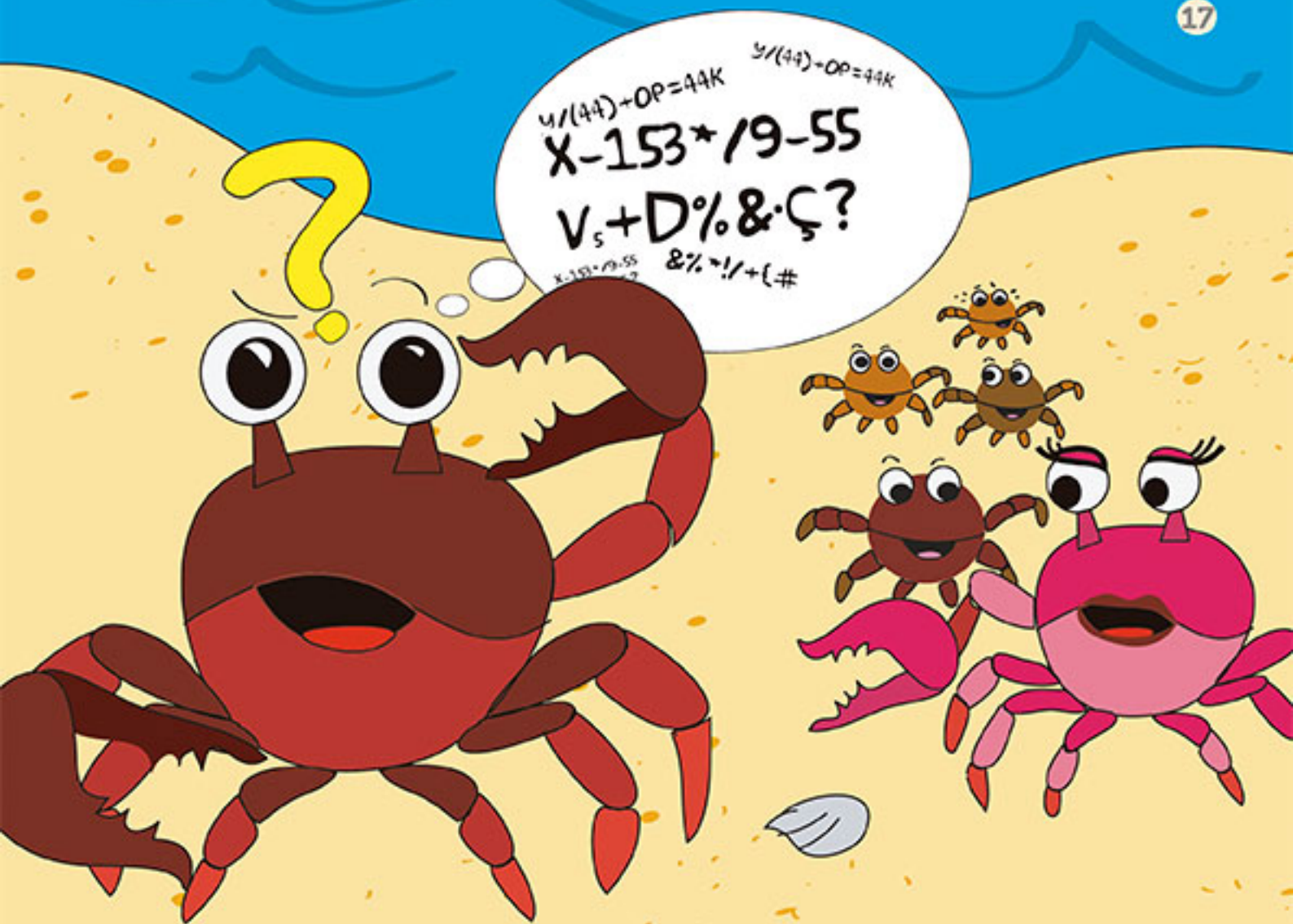
Tela tojh yomlhi yuk:iche p' ante fwinaj tojh mat-tojh, mat-tojh hich' etaj lhimpaj nikotn' uke, iche p' ante fwala tojh t' oneyhen nujuhu fwinajfwas wit ifwenhumche yuk:

Nujhu hun at ilokuinam hop tojh tolhayaken tojh toich en wit fwitaj to-
fwitses ¿ep hote fwinaj tojh tokufwas che ichefwenej lales tojh t einlok ta-
tache tojh tachen tojh yich en? iwuitsu fwinaj tojh mat-tojh hich etaj
nujhu tojh yihemenche, tolhu fwala p ante hatsu...

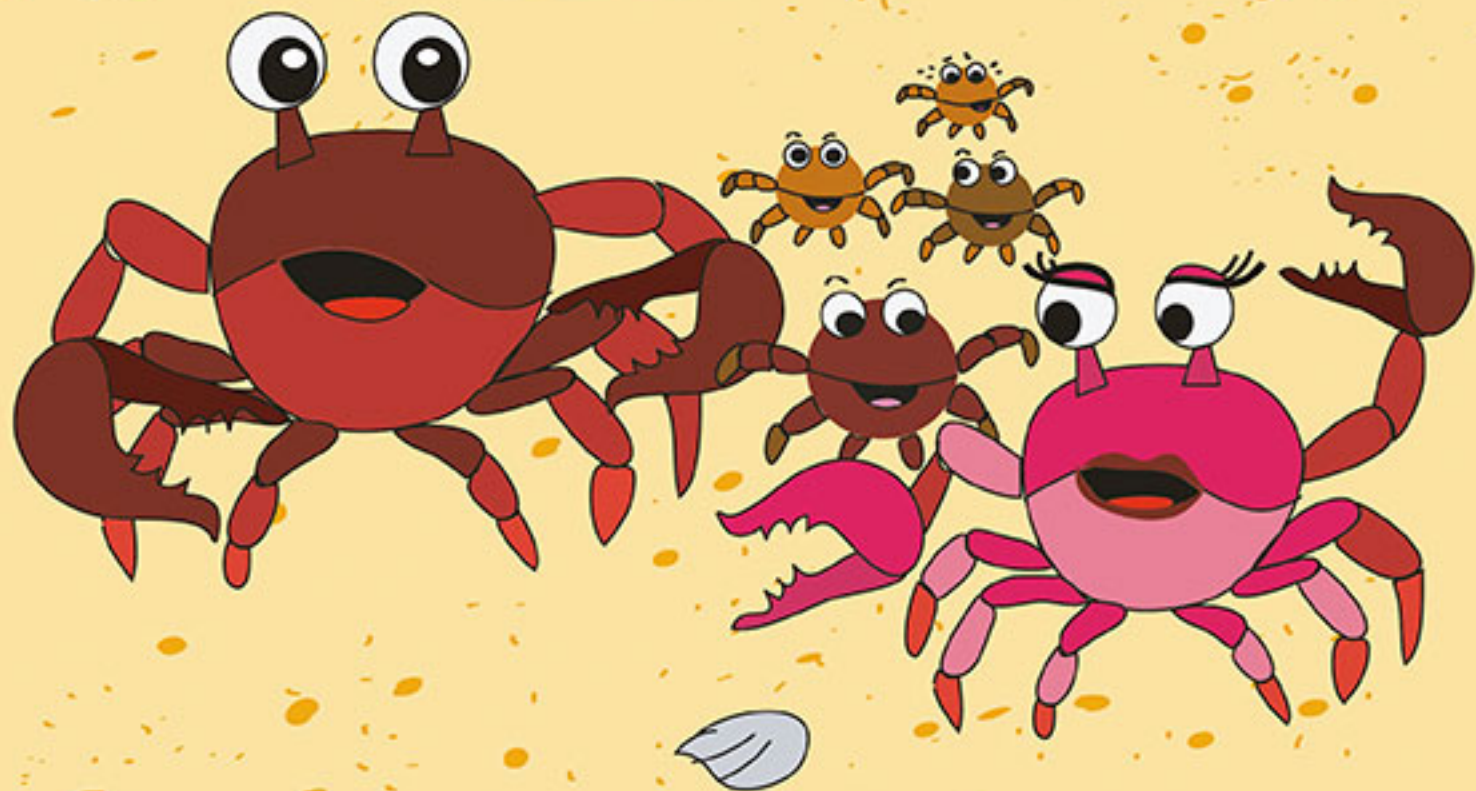
...hop lakufwas tojh mat-tojh lahemnhayaj iyeshen lalesas yen chementa wit tach uta takoloshas. Tojh nel a ichenkat unu, tojh lapesei takolo elh, hop lalesas fwitaj iten mak tojh tiche fwenej, t a fwitaj mat- tojh, mat-tojh at a.

Iche p' ante fwala fwinajfwaj mat-tojh fwitaj yihanej mayek itilhamhi
 lhañhi yuk: çatsiyey yip t' ehailok tot-tache tojh tachen tojh toch en, yatsi
 nufwahu fwinajfwas tojh yopnhen tojh yich en?

Nop fwinafwas tojh nit`eyain lok tatache tojh tachen tojh yich`en, nuju fwinafwas yakhu tojh lhiskunehn.-latischen ayaj tojh t`einlok tatache tojh tachen tojh yich`en, hasi-iwuitsun fwinaf tojh hich`etaj wit y isej yuk: hasi top tojh ha wuhisei che tot alha toelh mak tojh niwuyasei che tolhamil tiwuyei.

Hop tolhometa yomei tojh tamenej fwinajfwas kamaj lhayakhen tojh yich'en. Wit tolhanhi tojh toteilok tiwum- amej tojh tolhu tolhometa hop tojh is che toñhoj tojh iyahin mak tojh tiwuyei wit hatitihhi mayek mak tojh toyomei, wit is tojh lhama nuwftolhomtesa tojh ka hopeya tolhomtes.

Tolhometa Yomei Tohemhayaj

Che maltis elh nkufwaj omhu yachep-elh, zat`ep ische n-wh`enhu? zat`ep is che nwuyei che laj nkow`ojha? ariana nitiknei, ne lahesek ineyei che ta-huyej lakatela.

Tela nteinlok nw' enhu mak che hope nku hop tojh ne ihilá yachep elh, t' a ha nkow oj ihihí che nchojhu taw añhat- Ariana iwuitsu. Lakatela fwaj nitichena at ehap ische iwuyei tojh tach' uta, ariana nitichenlhi wit ne tawflhi.

Lakatela yut: Ari yaj tichenlhi, yaj tawflhi, ashi nfw enla- amhu tolhometa tojh yomei tohemhayaj, chejpho tach u nama che naw en-mak tojh is -alhuhu: hop yachep tojh pajche...

iche p' ante han ofwaj tojh
tsin afwaj iwutahuañhata
lawfcha. ihi lahi tojh y itlhi wit
lawfcha mat-tojh akojlhi

wit tojh iyainha, ha hiw' enhi mak
che ihi, tojh lapesei tawo kueilhi
wewf wit wit t' onlhi-¿tik kahana-
vej che mat-tojh lawut w' añahata
aelh watlok lawlen nu mak che
hope?

¡kha tata! l'hele ihi, l'hele ihi yane nya-
fwitahu nt athu nitowk nitowk mak
tojh is, ¡wit nujhu toj akamayek tata!
iwuitsu tsin afwaj wit tafwulhi.

lawfcha tojh yihanej pahote tojh la-
pesei, t' alha t' einlok nena tesa,
ifwitsenej tojh tatsefwelej wit ako-
jhej lhi nujhu makfwas tojh is tojh
tiw ehu n ajhi.

lhometá yomei tojh fwitaj, hin` una yikanejlhi mak tojh tiwthenhu itiyej lahümet lhip wit tojmhe nitichenlhi iyainhu, itumpho elh mak tojh lho-sefwaj hiwthenhu p ante wit ne is tojh tach ahulhama”.

¡Tela ma t-tojh is tolhometha!- iwutsu Ariana wit t' ischeilhi-che lahemem mak tojh nyomei-iwuitsu tela-nyenhilhna tokhohi n-yhona niyowk tojh y it i wit am lahenej nuju mak tojh is, wit lhoy a hal o lawulh che nat ekue tojh ihi tokos w et. ¡hop tojh aku n olej mat-tojhyihemnhila! wit tojh lhama nuwf tolhomtes tojh kahopeya tolhomtes.

Nyiset, up'ajtej wit
nhesek ineyei!

Tojh wielnis pej ari wit Benja, t' ech'en tatoilo lakatela, at' ana lakatela inifwtejlhi mak tojh w'enlhomej, la ka mesa tapuyej papelis tojh mak fwas iche, wit lakatela yist'en

Lakatela t'ona t'einlok hip ajteshen papelis tojhe yisten. Ari wit Benja ha yihan iyej atsiyej yap lakatela t'alhaya t'a mat tojh lakoj yaj ihi jche yikelit mak tojh yenlhi tefwila mak tojh akój jhope mak tojh lakatela ifwenhun ajhi.

nñhojfwas at`ana nchefwenla –amej mak tojh aisisha, che latach`ahuñuya-
iwuitsu lakatela yikanhayej tojh yomlhi, wit lapesei yuk:

Mak tojh nachenkat tojh nenlhi, hopkila tsin` ai kuset les wit lhoy` a hin` ul kuset les, ¿lahan` isha? -Tela tay otsanej, tachema lapi tojh w` enlhomej t` ojh wit han` otsas unuwajpej, yenlhi mak tojh ticheta.

Wat lok lahanej toj toyenlhi hop mak tojh totw` eñhi wit nin` ola, jha wat` inlok tiwainha che tuk hope t` einlok tachasa, hop mak tojh tokho wit watlok ton` asevej, iwuitsu tela wit itumpho lafwewf.

Ariana wit Benjamin nitichenche tojh ihi lakach`u tojh nuju tojh t`ella lakakhui ;mat-tojh is mak tojh tela iche fwen- namej! iwuitsu- wat- lok nahote nat`ella lhakakhui.

Tojh lapesei tojh nitichenche, lakatela t' onei hiw' enhu mak tojh akojh, mat- tojh is lakei tela ichefwen – nam wit mat- tojh yihemen- nam-iwutsu hanhatsas, wit tojhlhama nujh tolhomtes tojh kahopeya tolhomtes.

Fwala p'ante tojh
mat-tojh is

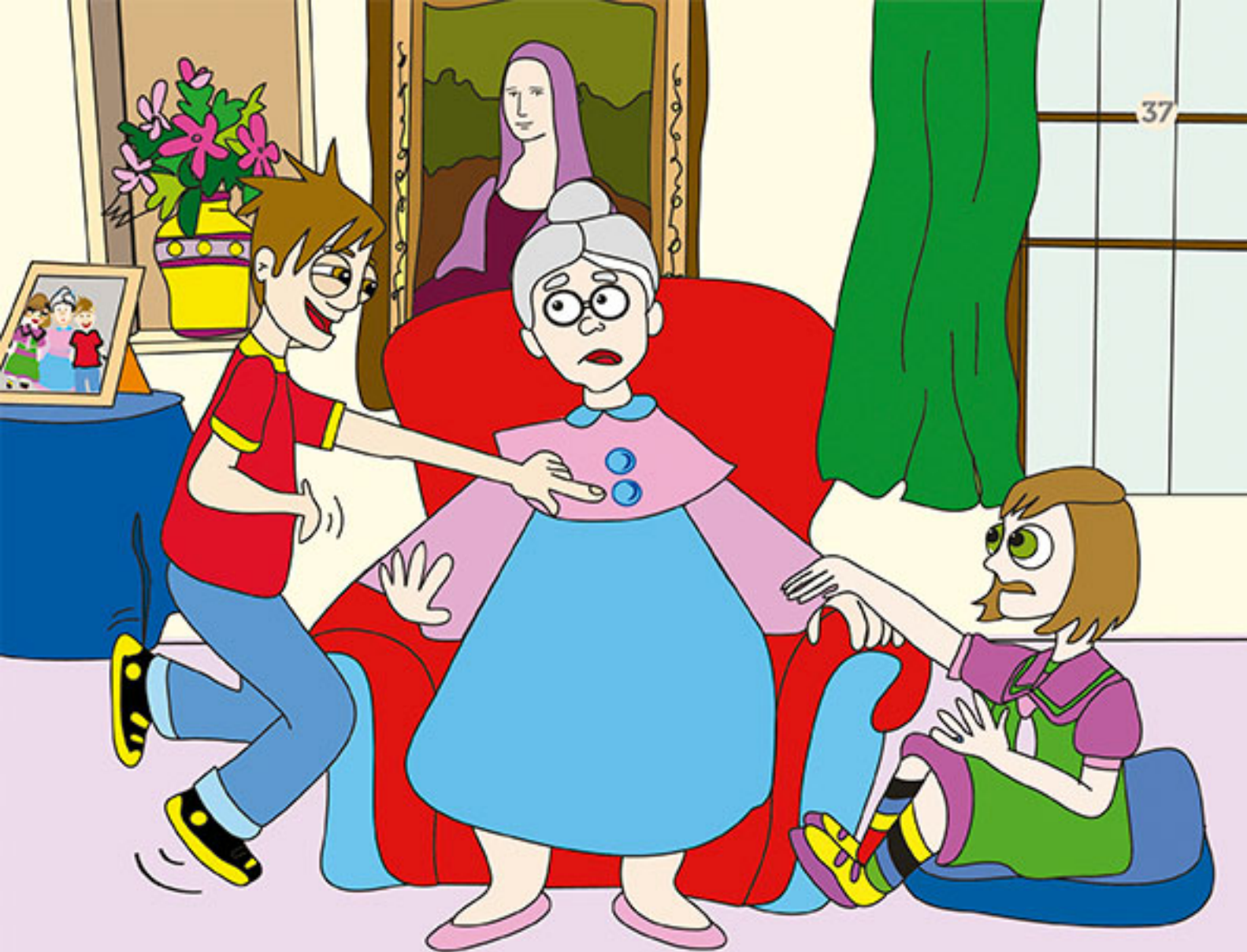
Inathaj p'ante Benjamin wit Ariana t' iselten iyej lakatela w' et- ¿fwalana tik hop fwala tojh fwiyešte iche? Benja t' ay otsanej- hop tojh toihuyepej tela w' et mat- tojh is - haú -iwuitsu tela- che naleyej tojh nat ech en nyomhi-ila mak tojh mat- tojh is.

Tojh nel a lakatela yenlhi lhok, Ari wit Benja iyoyeshen letsi, yihona lachal lhoy a azukui tojh w enchelhamej t ojh, fwitaj mat-tojh akoj wit ha lahesek inehiye tojh lakatela t einlok yomei mak tojh mat-tojh is!

Tojh ileyey tojh t`ech`en, lakatela ifwehu nañhi tojh mat- tojh is
 - ¿Tik ahesek ineyei tojh aku latse wewf? ¿Fwalana ihikla hach` inijfwaj!-
 iwuitsu tela - ¡ooofwaj! - ne tohila lus tojh tohin` ul- Benja iwuitsu, wit tat-
 site yey lakatela ka wutum.

¡At' ana toihila lus hin' ul, wit ne toikhalhla- amhi, ja ja ja! -Benja iwuitsu-
ishii! tela, nt' eilo tsin a- iwuitsu Ariana wit yujkuet tay otsanej: ¿Che iche
han' ofwajh, tik fwatlok toyiset latse nku?

T`ayej, hatohihan`iyej, iche tojh hatsu- iwuitsu tela tojh nichelhu- ¿che hatsu ep hote tojh iche?- Ariana iwuitsu tojh tay`otsanej, ne lakatela ipoina liwlú wit ne ichet-teshu ep hote tojh han`afwaj iche.

Han'otsas',ha tatohiyejche toyiset laku tse tojh iche, hop tojh han'ofwaj tolhche laku se, telafwaj iwuitsu -¿tik hote wuye tojh tolhain? -Benja tay otsanej- kha, Benja hahitsu, tojh lhama tsinai tojh lase ihi wit hop tojh lhos tolhche- iwuitsu tela tojh nichelhu.

- ¿Tik oitajh? -iwuitsu Ariana tojh tay otsanej. Telafwaj tachema salhip tojh wuma ihi wit yuk: n otsas, ¿law en tojh tapishi salhiphajha? hatsu tose, tapishi ne hop tojh iwusei tojh han ofwaj yihuye alhu, lhimp aj tojh oitajh, tojh laku hiw en jhosaj, akojhejlhi wit ne tafwaitisi tojh oitajh!

Hoptsi ileyey toj yomlhi, wit n' omhen lhukuei ichojlhi han ofwajfwaj. Ariana inealhuhu yihuilo laku wit yuk: Ne n-hanej tojh iche han ofwaj wit che yopnhu, nt einlok tsin a, wit nuju tojh t ischeyey, akójhejlhi han ofwajfwaj tojh ne nom wit hop tojh Ariana t eilo. Wit tojlhama nujh tolhomtes tojh kahopeya tolhomtes.

TE QUEREMOS MUCHO
ABU!

Towithuuf
Lamun

¡Nom fwala! nuju tojh lhahet u iwu kojyajape, telafwaj tojh yomhu yachep elh tojh hope 80, nitowk wichi, hop tojh nuju tojh yihemen.

wewf p'ante fwiyeste! wewf tolhok tojh mat-tojh akoy wit nitowk
taw añhat, lhoy a nitowk n otsas tojh yikui wit mat- tojh is, iijmat-tojh
is!!!

Han'otsas ineahuhu ilenej hep wit iweskatch' uya elh mat-tojh lakojoyaj ihi
hop tojh nitowk lhipei tojh iwusei tojh ihiche tojh lhiskat.

lawithuwf tojh lhei lamún, lhiskat ikwi lakatela w' et, witifwenhu Benjamin
wit Ariana t' einlok lhoy a tojh lhiskat, wit lhamil yihemenche latichen ayaj.

tojh lhamilhas tojh ika lhoy a, lawithuwf Lamùn, lham ifwehu tojh yikuhisha
 mak che hope wit ha wat inlok ifwehu elh che hope mak tojh ihikla, hop tojh
 hop mak tojh ha wat inlok tifwelhi.

Tojh lapesei ;Lamún itumcho lakuset wit ipoina lhu wit lachonsilis! wit Benja ha yihemhiche tojh Lamún iwuitsu iyahin wit n' owtseya, Ariana nuwaya wit yihuye alhu ine-alhuhu ifwelei lakatela.

Ariana ine-aluhu wit lahesek ineyei, mak tojh lakatela ichefwenej: "mak tojh tiskat hasi... wit watlok tot 'eya tokakhui."

Tojh tela yomchefwi law et hiw en lawithuwf Lamún hantowffñhiyej, ha to elhi, lhamfwitaj ka maichap iwuyei wit han otsas ka mata mak tojh yomei, t a han otsas mat mak tojh yomei, lakatela imatitche.

Tojh lapesei, tela t' onei sultawus, t' einlok Lamún nem istehen han' otsas tojh
ihi tojh lhamil ihi, wit ha t' ehinlok yak' umpej tojh iwuitsu.

Tojh Ariana wit Benjamin lhukuei yomchefwi hep, iwumej tela han ofwajfwaj wit ifwtsenej tojh tatsefwleshen, mat-tojh is tojh lat onei akatela- iwuitsu laku wit akojhejlhi- mat-tojh is tojh lawuitsu.